

La Fontaine'in Fabllarında Güçlü-Zayıf İlişkisi

The Relation Between Strong and Weak in The Fables of La Fontaine

Hatice FIRAT*

ÖZET

Masal, hikâye, roman, fabl, tekerleme vb. gibi edebiyat ürünleri, çocuklara verilen eğitimin başarıya ulaşmasında etkili olan önemli araçlardandır. Bunlar arasında fabllar kısa, özlü ve manzum olmaları, açıkça bir ahlak dersi vermeleri bakımından özellikle kişilerin bireysel ve sosyal gelişimde önemli bir yer tutmaktadır. Edebî bir tür olarak fabllar, toplumun benimsediği değerleri ya da karşı olduğu tutum ve davranışları konu edinirler. İnsanları sembolize eden hayvanlar üzerinden eleştirilere yer verilerek okurların birtakım evrensel değerleri kazanması ve onların gerçek yaşama hazırlanması amaçlanmaktadır. Bu çalışmada La Fontaine'in fabllarında -toplumda kişilerin ilişkilerini şekillendiren önemli unsurlardan olan- güçlü-zayıf ilişkisi ele alınmaktadır. Bu kavramları temsil eden hayvanlar, bu hayvanların diğer özellikleri, güç unsurunun kaynağı ve bunlar üzerinden verilen dersler ortaya konulmaktadır.

ANAHTAR KELİMELE

Fabl, La Fontaine, Güç, Zayıflık

ABSTRACT

Literary Works such as tale, story, novel, fabl, nursery rhyme are important tools which affect on succeed of children training. Among these fabl has an important role on especially individual and social development of persons due to being sententious, poetical and moralizing clearly. The subjects of fables as a literary type are the values that society adopts or the opposed behaviors and attitudes. It is aimed readers to gain some universal values and prepare them to real life via criticising animals who are symbolising

* Yrd. Doç. Dr., Muğla Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi

people. In this study, the relation between strong and weak, which is one of the important elements that structure the relations of persons in the society, is being discussed. The animals that represent these concepts, other characteristics of these animals, the source of strength element and the life lessons which are taught through them are presented.

•

KEY WORDS

Fabl, La Fontaine, Strength, Weakness

GİRİŞ

Edebî eserler ait oldukları toplumun değerlerinden beslenmekte, okura yaşadığı toplumun benimsediği ya da karşı çıktığı davranışlara ilişkin ipuçları verebilmektedir. Bu nedenle çocuklara bir takım değerler kazandırılırken bu değerlerin uygun kitaplarla/edebi türlerle desteklenmesi gerekmektedir (Sever 2008: 58, 65). Çocuk edebiyatı içinde yer alan, çocuklar tarafından çok sevilen ve değer eğitiminde sıkça kullanılan türlerden biri de fabldır. Fabl türünün en önemli özelliği eserin sonunda verilen ahlâk dersidir. Bu bakımdan tür, özellikle çocukların eğitiminde önemli bir yere sahiptir.

“Basit Ahlak ilkelerine değinildiği gibi, insanların birçok kusurlu yönlerine de dikkat çekilir. Fabllar vasıtasıyla kanaatkârlık, özveri, yardımseverlik, iyi niyet gibi davranışlar kazandırılabilir. Özellikle 8-12 yaş grubu çocuklar fablları okumaktan ve dinlemekten büyük zevk alırlar. Kanaatkârlık, tamahkârlık, kıskançlık, paylaşıcılık gibi çocuklar tarafından algılanması güç kavramların somut olaylarla canlandırılarak anlatılması sebebiyle çok önemli bir eğitim aracı olarak kabul edilmelidir” (Yalçın-Aytaş 2005:128)

Fabl, dilimizde “masal, öykü” gibi anlamlara gelse de Orhan Veli fabl türüne masal ya da hikâye denmesini doğru bulmamaktadır. *“Eserlerinde, hayvanlar yardımıyla, insanların kusurlarını, zayıf taraflarını göstermiş. Masallarının çoğu Aesopus adlı eski bir Yunan hikâyecisinin masallarından alınmış. Yalnız, bunlara ne masal demek doğru, ne de hikâye. Fransızlar fable diyorlar” (2009: 12).* Karakter sayısının az olması, dev, cin, peri gibi olağanüstü kahramanlara yer vermemesi, genellikle mutlu sonla bitmemesi ve ders bölümü bulunması gibi bir takım özellikleri ile masallardan ayrılmakta olan fabl, edebiyatımızda zamanla ahlak dersi veren şiir ya da düzyazıyı anlatan bir terim durumuna gelmiştir.

Fabl türünün en büyük ustası olan La Fontaine, eserlerini yazmadan önce hem doğu kaynaklı örnekleri, hem de Ezop’un fabllarını incelemiş ve bunlardan yararlanmıştı. Erdal ve Gökmen (2010: 261) La Fontaine’in bu türe getirdiği önemli bir yeniliğin her sınıftan kişiye yer verilmesi olduğunu belirtmektedir.

“La Fontaine’in, insanlar, insan olmayan yaratıklar, nesnelere ve genelde hayvanları kişileştirerek anlattığı yapıtlara getirmiş olduğu önemli bir yenilik, anlatılarına kişi olarak her sınıftan insanı katmasıdır. Kimi fabllarında olaylar, kişileştirilen hayvanlar (Kurt ile Tilki, İki Güvercin, Kurt ile Aslan), kimisinde insanlar, (İhtiyar

ve Üç Genç Çocuğu, Tuna Nehrinin Köylüsü, Ölüm ve Ölüm Yolcusu), kimisinde de insan ve hayvanlar arasında (Küçük Balık ve Balıkçı, Kurt ve Avcı) geçer."

Türk edebiyatına çeviri yoluyla girmiş olan fabl türünde edebiyatımızda ilk örnekleri veren; Şinasi, Ahmet Mithat Efendi ve Rezaizade Mahmut Ekrem'dir. Ayrıca Orhan Veli Kanık, Sabahattin Eyüboğlu gibi isimler de bu türde eserleriyle edebiyatımıza hizmet etmişlerdir.

Edebî bir tür olarak fablın en belirgin özellikleri arasında; kahramanların genellikle hayvanlardan oluşması (zaman zaman insan ve bitkilere de yer verilmektedir), hayvanların kendi özelliklerini korumakla birlikte insanların çeşitli özelliklerini sembolize etmeleri, insanlar gibi konuşmaları ve eserin genellikle sonunda ya da başında bir ders verilmesi yer almaktadır. Fabl türü, ders verme özelliği ve genellikle manzum oluşu nedeniyle daha çok öğretici şiir türü içerisinde ele alınmaktadır. Kısa bir tür olan fabllar; tokgözlülük, özveri olma, yardımsever olma gibi örnek davranışları kazandırma amacı taşımaktadır.

"Fabllarda öğretici (didaktik) bir amaç güdülür; gündelik hayatla ilgili dersler verilir. Okurlar, çoğu zaman, verilen dersin veya öğüdün ne olduğunu anlamakta zorluk çekmezler. Çünkü bu ders veya öğüt, eserin bir yerinde, çok kez sonunda bir atasözü veya özdeyiş biçiminde açıkça belirtilir. Fabllarda insanların kusurlu ve gülünç yönleri de doğrudan doğruya bir eleştiri konusu yapılır. ...

'Fabl'ler, çocuklara, tokgözlülük, yetingenlik, özveri, yardım severlik gibi iyi insan davranışları kazandırma bakımından eğitici yanı güçlü eserlerdir " (Oğuzkan 2001: 64, 65).

Bu bakımdan fabllar, toplum içinde bireyin/çocuğun sosyal açıdan eğitilmesinde, özellikle duyuşsal gelişiminde kullanılan bir eğitim aracı olarak önemli bir yere sahiptir. Olaya dayanan diğer türlerden farklı olarak fabllar, dört bölümden oluşmaktadır. Bunlar; olay ve kişilerin tanıtıldığı "serim bölümü", olayın entrikalarla geliştirildiği "düğüm bölümü", düğümün açıklığa kavuştuğu "çözüm bölümü" ve ana fikrin belirtildiği "ders bölümü"dür (Yardımcı-Tuncer 2002: 106-107, Oğuzkan 2001: 64-65). Açıkça bir ahlak dersi verilen bölümün, fablın genellikle sonunda yer aldığı görülmektedir. Bu dersler aracılığıyla insanların kendilerindeki kusurları görmeleri ve düzeltmeleri amaçlanmaktadır.

Ders Bölümü, türün amacını yansıttığı için en önemli bölümdür. Bu bölümde okurlara birtakım öğütlerle evrensel nitelik taşıyan bir değer kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu değerlerin kazandırılmasında fabllarda genellikle zıtlıklardan yararlanıldığı görülmektedir. La Fontaine'in fabllarında

“çalışkanlık-tembellik, güçlü-zayıf, büyük-küçük, değerli-değersiz” gibi birçok zıtlık olayların ortaya konulmasında etkili olmaktadır.

Bu çalışmada, Orhan Veli Kanık tarafından edebiyatımıza kazandırılan “La Fontaine’in Masalları” başlıklı kitapta yer alan 51 fabl üzerinde inceleme yapılmıştır. Araştırmada, La Fontaine’in fabllarında yer alan hayvanlar ve varlıklar arasındaki “güçlü-zayıf” ilişkisini işleyen fabllar üzerinde durularak; güç unsurunun kaynağı, bu kavramlara sahip varlıkların taşıdığı özellikler ve bu unsurlar üzerinden verilen mesajlar/kazandırılmak istenen değerler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

LA FONTAİNE’İN FABLLARINDA GÜÇLÜ-ZAYIF KARŞITLIĞI

“Güç” kavramı TDK’nin sözlüğünde “fizik, düşünce ve ahlâk yönünden bir etki yapabilme, kuvvet” olarak tanımlanmaktadır. Buna bağlı olarak “Güçlü” de “gücü olan, kuvvetli” anlamına gelmektedir (2005: 802). Bu nedenle güçlü, çevresi üzerinde gerek fizikî gerek fikrî anlamda etkili olan, önemli, sözü geçen kişi ve varlıklar için kullanılan bir kavramdır. Zayıf ise sağlam, dayanıklı, önemli olmayan; enerjisi, etkisi az olan gibi anlamlara gelmektedir (2005: 2226)

Toplumda, insanlar arasındaki ilişkilerin şekillenmesinde etkili olan unsurlardan biri “güç”tür. Güç kavramına ilişkin tanımlara bakıldığında gücün insanlar ve sosyal aktörler arasındaki ilişkilerde belirleyici olması, etkileşime dayalı bir yapı göstermesi dikkat çekmektedir. Kişinin güçlü olup olmaması ancak başkalarıyla ilişkileri doğrultusunda anlaşılabilir. Bu nedenle güç, şartlara, ilişkilere ve ortama bağlı olarak belirginleşmektedir (Bayrak, 2000: 21).

Toplumda kimileri gücün sahibi, kimileri güç peşinde, kimileri gücün karşısında direnen ya da güce boyun eğen durumundadır. Nietzsche, “güç/iktidar kavramını dünyanın temel hammaddesi olarak görmekte ve bu kavramı “kader” kavramıyla bağdaştırarak hayat devam ettikçe, güç/iktidar mücadelesinin canlılar arasında devam edeceğine işaret etmektedir (Bayrak, 2000: 21).

Gerek bireyin gerekse toplumun eğitiminde önemli olan fabllarda, La Fontaine’in üzerinde sıkça durduğu konular arasında güçlü-zayıf ilişkisi önemli bir yer tutmaktadır. İncelenen elli bir fabldan dokuzunda, yani fablların yaklaşık yüzde yirmisinde bu konunun ele alınması, La Fontaine açısından “güç” kavramının toplum yaşamındaki yerini, önemini ortaya koymaktadır.

Fabllara genel olarak bakıldığında; güçlü olanın sözünün geçtiği ve her zaman haklı olduğu başka bir deyişle dünya düzeninin “güçlü” üzerine kurulduğu görülmektedir. Dolayısıyla da zayıfların daima ezilmiş olduğu

anlatılmaktadır. Bunun yanında, güçlünün kibirli olması, güçlüler arasındaki mücadelelerde zararı zayıfların görmesi gibi farklı olaylar ve durumlar üzerinden bu kavramları temsil eden varlıklar ve özellikleri anlatılarak okurlara öğütler verilmektedir.

Fabllarda güçlü-zayıf ilişkisi çoğunlukla fiziksel güç üzerinden işlenmekle birlikte “güç” kavramı farklı yönleriyle de ele alınmaktadır. Eserlerde genellikle zayıftan yana bir tavır sergilenmekte ancak zaman zaman zayıf olana yönelik eleştirilere de yer verilmektedir.

1. Güçlü-Zayıf Olma Özelliğinin Kaynağı

Kaynaklarda insanı daha güçlü yapan, güç oluşumunda önemli rolleri olan unsurlar arasında, “bilgi, fiziksel güç, para, yetki, beceri ve başarı” gibi sosyal, siyasi, ekonomik, psikolojik vb. birtakım faktörler sayılmaktadır. (Bayrak, 2000: 32, 2001: 23) Fabllarda da varlıkları güçlü ya da zayıf olarak nitelendirmemize neden olan benzer bir takım unsurlar yer almaktadır. Bunlardan biri mal varlığına sahip olma ya da olmamadır. Başka bir ifade ile gücün kaynaklarından biri “ekonomi (para)”dır. Birçok kaynakta güç, başkalarının yaşamını etkileme, kontrol etme yeterliliği olarak görülmekte ve ekonomik kaynakların kontrolünü elinde bulundurma bir güç kaynağı olarak nitelendirilmektedir. (Perry’den Aktaran Demirbilek, 2007: 17; Aydın-Coşkun, 2007: 107).

Bunun dışında eserlerde varlıkları güçlü ya da zayıf kılan unsurların onların fiziksel özellikleri olduğu görülmektedir. Güce kaynaklık eden fiziksel özelliklerden en çok karşımıza çıkan, varlığın hacimsel olarak büyüklüğüdür. Buna karşın büyüklük olarak birbirine yakın varlıklar arasında da sahip olunan kuvvet “güç” kavramının belirleyicisi olmaktadır.

1. 1. Ekonomik unsurlar

Bayrak, güç sahibi olmada “bağımlılık” esasına vurgu yaparak, bir kişinin diğer kişilerin ihtiyaç duyduğu şeylere sahip olması halinde, diğerlerini kendine bağımlı kılacağını ve onlar üzerinde güç kazanacağını vurgulamaktadır. “Eğer bir kişi bilgiyi, statüyü ya da başkalarının büyük ölçüde arzuladığı bir şeyi kontrol ediyorsa, diğerleri ona bağımlı hale gelir” (2000: 33). *Cırcır Böceği ile Karınca* adlı fablda, “güçlü” olma özelliğini taşıyan varlık Karıncadır. Karıncaya güç kazandıran unsur ise diğer fabllardan farklı olarak ekonomik özelliklere dayanır. Karınca bütün yaz çalışıp, erzakını toplayarak bir anlamda mal zenginliği elde etmiş, güçlenmiş ve Cırcır böceğini kendine bağımlı kılmıştır.

Bu bakımdan Cırcır Böceği, Karıncanın karşısında sözü geçer, önemli, etkili durumda değil; güçsüz, zayıf konumdadır. Eserin başında çalıp oynayan, mutlu olan Cırcır Böceği elinde avucunda bir şey olmaması nedeniyle karıncaya avuç açacak duruma gelmiş, üstelik olumlu bir karşılık alamamıştır.

1. 2. Fiziksel Unsurlar

1.2.1. Büyüklük

Fablların hemen hemen tamamında varlıkları güçlü kılan unsur fiziksel üstünlükleridir. Dokuz fablın sekizinde yani fablların tamamına yakınında güç, açıkça bedensel özelliklere dayandırılmaktadır. Fablların dördünde yani yaklaşık yüzde ellisinde konu, büyük varlıklarla küçük varlıklar üzerinden işlenmektedir. Kısacası büyüklük, fabllarda aynı zamanda kuvvetli olmanın bir göstergesidir. Fakat bazılarında kuvvetli olan varlığın zayıf olan varlıktan görünüş olarak çok büyük olmadığı görülmektedir. Bu bakımdan “büyüklük” ve “kuvvet” çalışmada ayrı başlıklar altında değerlendirilmektedir.

Öküzü Kiskanın Kurbağa, Meşe ile Kamış, İki Boğa Bir Kurbağa ve Aslan ile Fare adlı fabllarda bu durum açıkça ortaya konulmaktadır. Fiziksel olarak iri, boylu boslular varlıklar (Öküz, Meşe, Boğa, Aslan) güçlü; küçük, kuvvetsiz varlıklar (Kurbağa, Kamış, Fare) zayıf tarafı temsil etmektedir. Buradan yola çıkarak, bahsi geçen fabllarda güçlü-zayıf ilişkisinin büyük-küçük karşıtlığına dayandırıldığı görülmektedir.

Öküzü Kiskanın Kurbağa’da öküz; boylu boslular, iri görüntüsüyle kurbağayı kendisine hayran bırakır. Kurbağa ise kendini yumurta kadar görmektedir. Gözü yükseklerde olan kurbağa, hep daha fazla büyümek isteyerek kendi sonunu hazırlar. Burada büyük olan öküz, küçük olan kurbağa üzerinde fizikî özellikleri nedeniyle etkili olmuştur. Fakat bu durumda Öküzün doğrudan bir gayreti söz konusu değildir. Zayıf, güçsüz olan kurbağa’nın öküze imrenmesi söz konusudur. Kurbağa elde edebileceği gücün sınırını düşünmez ve canından olur.

Meşe ile Kamış’ta da varlıkların fiziksel özellikleri açısından benzer bir yapı dikkati çekmektedir. Ancak burada farklı olan güçlü olanın üstün yönünü vurgulayarak zayıfı ezmek istemesi buna karşın zayıf olanın güçlüye imrenmek yerine gururla kendini savunmaya çalışmasıdır. Meşe, heybetli görüntüsü, uzun boyu ve geniş dallarıyla her türlü fırtınaya dayanıklı, güçlü; kamış ise ufak bir esintiye, bir kuşun ağırlığına dayanamayacak kadar zayıftır. Meşe bu özellikleri dile getirir. Bunu yaparken de kendini beğenmiş tavırlar içinde övünür ve kamışı da küçümser. Kamış ise zayıf gibi görülen özelliklerine rağmen hiçbir gücün henüz ona zarar veremediğini anlatmaya çalışır. Sonunda

kuvvetli bir fırtına da Kamış ince bedeniyle eğilip kurtulurken Meşenin gövdesi kökünden sökülür.

İki Boğa Bir Kurbağa adlı fabl da büyüklük-küçüklük zıtlığı üzerine kuruludur. Burada daha çok dünyanın düzeni haline gelen bir durum, güçlüler arasında yaşanan mücadelelerde zararı zayıf, güçsüz olanların görmesi işlenmektedir. Fablda bir inek için iki boğanın kavga etmesi ve sonunda yenilen boğanın göle gelip yerleşerek göldeki kurbağalara zarar vermesi anlatılmaktadır. Eserde, güçlü olan yine fiziksel özellikleri nedeniyle büyük görünen boğalardır. Zayıf olan ise gölde yaşayan ve küçük olan kurbağalardır. Eserde büyük, güçlü olan varlıklar kavga etmekte, sonunda ise bu kavgadan zararlı çıkan küçük kurbağalar olmaktadır.

Aslanla Fare'de yine fiziksel olarak büyük olan aslan "güçlü", küçük olan fare ise "zayıf" durumundadır. Burada diğer fabllardan farklı olarak güçlünün zayıfa zarar vermesi ya da onun karşısında olması, bedensel üstünlüğünün öne çıkması söz konusu değildir. Tam tersi aslanın, pençesine düşen bir fareyi salıvermesine, büyüklük göstermesine yer verilmektedir. Sonrasında ise bir ağa yakalanan aslanın, serbest bıraktığı farenin ağları kemirmesi sonucunda kurtulması anlatılmaktadır. Kısacası güçlüler de gün gelmekte zayıf buldukları varlıklardan yardım görebilmektedir.

1.2.2. Kuvvet

Varlıklara fizikî üstünlük sağlayan özelliklerin başında büyüklük ile birlikte kuvvet gelmektedir. Kurtla Kuzu, Aslan Postu Giyen Eşek, Kocamış Aslan, Hastalanmış Aslanla Tilki adlı fabllarda güçlü olan hayvanlar (Kurt, Aslan) ile zayıf olan hayvanlar (Kuzu, Eşek, Tilki, Deve vb.) arasında belirgin bir büyüklük farkı göze çarpmamakta, güç büyüklükten çok kuvvete dayanmaktadır. Büyüklük unsurunda olduğu gibi kuvvet unsuru da dört fablda yani fablların yaklaşık yüzde ellisinde konu edilmektedir. Dört fablın üçünde güç, ormanların kralı olarak nitelendirilen "aslan", birinde ise "kurt" ile temsil edilmektedir.

Kurtla Kuzu adlı fablda kurt, pınar başında bir kuzu görür ve kuzuyu onu yemesini gerektiren çeşitli bahaneler söyler. Kuzu her seferinde bu bahanelerin geçersizliğini ortaya koysa da sonunda kurt kuzuyu yer. Burada büyüklük açısından olmasa da kuvvet açısından iki hayvan arasında büyük fark bulunmaktadır. Kuvvete sahip olan kurt, gücü; masum, aciz, kuvvetsiz olan kuzu ise zayıfı temsil etmektedir. Burada güçlü olanın doğrudan gücünü kullanarak zayıfı yok etmesi söz konusudur. Eserde güçlü olanın her zaman haklı çıkmasına vurgu yapılmaktadır.

“Toplumu etkileme ve yönlendirme yöntemlerinden biri de özellikle *hayvan fabllarının* etkin bir araç olarak kullanılmasıdır. Örneğin toplum içindeki adaletsizlik ve güç dengeleri gösterilmek isteniyorsa **kuzu** ile **kurt**, **aslan** ile **eşek** gibi birbirine karşıt hayvanlar seçilmektedir. Çünkü hem insanlar tarafından hayvanlara verilmiş olan genel karakter özellikleri (Liebechen, 1990; s. 111-112) ile yazar uzun betimlemeler yapmak zorunda kalmamakta ve hayvanların neyi temsil ettikleri açıkça görülmektedir, hem de aksayan durum çarpıcı bir şekilde dile getirilmektedir. Okuyucu ya da dinleyici **kurt** denildiğinde güçlü, özgürlüğü seven, kendini beğenmiş bir tipi düşüncesinde canlandıracaktır. Ancak bu tip hiç bir zaman aptallığı çağrıştırmayacağı gibi aynı şekilde **eşek** de hiç bir zaman akli yansıtmayacaktır.” (Yıldırım-Yavuz 2005: 42)

Aslan Postu Giyen Eşek'te, bir eşeğin aslana özenerek onun kılığına girmesi, aslanın gücünden yararlanarak çevreye korku salması anlatılmaktadır. Ancak eserin sonunda giydiği postun altından kulağının görünmesiyle foyası ortaya çıkar ve değirmenciden dayak yer. Burada eşek aslında görünüş olarak aslandan çok da küçük değildir. Ancak iki hayvan arasında yine kuvvet farkı bulunmaktadır. Bu nedenle zayıf olan eşek, güçlü olan aslana imrenmekte ve onun gibi çevre üzerinde etkili olmayı istemektedir. Bu fablda, eşeğin olduğundan farklı görünmek istemesi, başka deyişle sahip olmadığı bir gücün peşinden koşması söz konusudur. Dolayısıyla eserde merkezde olan güçlü değil, zayıf olan ve onun yanlış/aptalca tutumudur.

Kocamış Aslan'da yine kuvvet ön plandadır. Eserde, artık yaşlanmış, gücünü kaybetmiş olan aslan'ın, güçlü zamanlarında kendisine hizmet eden diğer hayvanlar tarafından aşağılanarak tartaklanması, taciz edilmesi anlatılmaktadır. Aslan güçsüz olduğu için sesini bile çıkaramamaktadır. Ancak en sonunda eşek de aslana darbe vurmaya isteyince, aslan bu kadarına dayanamaz ve ölümün daha iyi olacağını düşünmeye başlar. Genel olarak bakıldığında aslanın karşısında eşek, deve vb. her türlü büyüklükte hayvan bulunmaktadır. Bu bakımdan gücün kaynağı yine büyüklük farkı değil, kuvvet farkı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Görüldüğü gibi eserde güçlü-zayıf ilişkisi diğer fabllardan farklı olarak aynı varlıklar üzerinden anlatılmaktadır. Eserde güçlü olan aslandır. Ancak aslan yaşlanınca gücünü kaybeder ve zayıf düşer. Yani çevre üzerindeki etkisini kaybeder. Başlangıçta zayıf olan diğer hayvanlar ise aslanın gücünü kaybetmesiyle birlikte güçlü, aslan karşısında daha etkili, sözü geçer duruma gelirler. Olaylara bakıldığında yine “güçlü olanın zayıfı ezmesi” söz

konusudur. Üstelik bir zamanlar zayıf durumda olanlar, güçlü konuma geldiklerinde güçlülerde görülen genel davranışı sergilemektedirler.

Hastalanmış Aslanla Tilki adlı fablda aslan hastalanmış olarak karşımıza çıkar. Hasta olduğu için de avlanamamakta ve aç kalmaktadır. Diğer hayvanlara haber gönderir. Yanına her çeşit hayvandan ziyaretçi ister ve onlara dokunmayacağına söz verir. Tilki dışında bütün hayvanlar aslanın inine gelir. Tilki giden hayvanlardan hiç dönen olmadığını görünce aslanın yanına gitmez ve canını kurtarır.

Burada da gücü ve kuvveti temsil eden aslandır. Aslan hastalandığı için güç kaybetmiştir. Karşısında her büyüklükte hayvan vardır. Bu bakımdan Kocamış Aslan adlı esere benzemektedir. Farklı olarak bu fablda aslan ava çıkacak gücü bulamasa da avını yok edecek kuvvete sahiptir. Aklını kullanarak diğer hayvanları yemeyi başarır. Burada yine güçlü olanın zayıfı ezmesi, yok etmesi söz konusudur. Farklı olan zayıflar içerisinde tilkidir. Tilki aklını kullanarak güçlüden kendisini korur.

2. Fabllarda Güçlü ya da Zayıf Varlıkların Öne Çıkan Diğer Özellikleri

Bu bölümde gücü temsil eden varlıklarla zayıflığı temsil eden varlıkların öne çıkan diğer özellikleri ortaya konulmaktadır. Buna göre güçlüler bir fablda çalışkan¹, üç fablda kuvvetli², üç fablda zalim³, bir fablda kibirli⁴, bir fablda hoş görülmesi⁵ özelliği ile öne çıkmaktadır. Buna bakarak kuvvetli olma olumlu bir özellik olarak kabul edilirse güçlülerin öne çıkan olumlu ve olumsuz özellikleri arasında denge sağlandığı görülmektedir. Ancak eserlerde zaman zaman bu özelliğin kötüye kullanıldığına vurgu yapılmaktadır.

Zayıflara baktığımız da ise; bir fablda tembel⁶, iki fablda açgözlü⁷, iki fablda akıllı⁸, iki fablda kuvvetsiz⁹, bir fablda vefalı¹⁰, bir fablda kendine güvenli

¹ Cırcır Böceği ile Karınca

² Öküzü Kiskanın Kurbağa, Aslan Postu Giyen Eşek, İki Boğa Bir Kurbağa

³ Kurt İle Kuzu, Kocamış Aslan, Hastalanmış Aslanla Tilki

⁴ Meşe ile Kamış

⁵ Aslanla Fare

⁶ Cırcır Böceği ile Karınca

⁷ Öküzü Kiskanın Kurbağa, Aslan Postu Giyen Eşek

⁸ İki Boğa Bir Kurbağa, Hastalanmış Aslanla Tilki

⁹ Kurt İle Kuzu, Kocamış Aslan

¹⁰ Aslanla Fare

olma¹¹ özelliği ile ön plana çıkmaktadırlar. Zayıfların beş fablda olumsuz, dört fablda olumlu özellikleri ile öne çıktıkları, yine bir dengeyin söz konusu olduğu görülmektedir.

Genel olarak bu özellikleri taşıyan varlıklar üzerinden eserlere bakıldığında 3 fablda (Cırcır Böceği ile Karınca, Öküzü kıskanan Kurbağa ve Aslan postu Giyen Eşek) eleştirilen varlığın zayıf, Üç fablda (Kurtla Kuzu, Meşe İle Kamış, Kocamış Aslan) ise güçlü olduğu görülmektedir. Aslanla Fare'de güçlü ya da zayıf olana eleştiride bulunulmamakta, Hastalanmış Aslanla Tilki'de aklını kullanan zayıfa övgü yer almaktadır. Yine fabllardan birinde (İki Boğa Bir Kurbağa) güçlü-zayıf değil dünyanın düzeni doğrudan eleştirilirken, iki fablda (Kurtla Kuzu, Kocamış Aslan) güçlülerle birlikte düzen de eleştirilmektedir. Bu durumda üç fablda zayıf, üç fablda güçlü ve üç fablda düzen eleştirisi yapıldığı dolayısıyla eserlerde bu konular arasında dengeli bir dağılımın söz konusu olduğu görülmektedir.

Tüm bu verilere genel olarak bakıldığı zaman görülmektedir ki, fabllarda "güçlü" olarak karşımıza çıkan varlıklar genellikle hayvanlardır. Dokuz fablın sekizinde hayvanlar, birinde bitkiler kullanılmıştır. Buna göre fabllarda güçlü olan hayvanlar ve özellikleri şunlardır:

Karınca: Bir fablda yer almaktadır. Karınca küçük ama çalışkan, buna bağlı olarak da varlıklıdır.

Öküz: Bir fablda yer almaktadır. Büyük ve kuvvetlidir.

Kurt: Bir fablda yer alan kurt, kuvvetli yanı ile öne çıkmaktadır.

Boğa: Bir fablda yer almaktadır. Büyük ve kuvvetlidir.

Aslan: Dört fablda gücün sembolü olan hayvandır. Sekiz fablın dördünde yani yaklaşık yüzde ellisinde aslanın güçlü olan varlık olarak karşımıza çıkması onun güç kavramıyla özdeşleştiğinin bir göstergesidir. Eserlerde aslan; büyük, çevresi üzerinde korku uyandıran, zeki, etkili bir varlıktır. Aslanla Fare'de kuvvetine, büyüklüğüne karşı hoşgörüsü ile; Kocamış Aslan'da gücünü kaybeden ve zayıf gördüğü hayvanlardan darbe yemesiyle yani zayıf duruma düşmesiyle, Hastalanmış Aslanla Tilki'de kuvveti yanında akli ile ön plana çıkmaktadır.

Fabllarda zayıfı temsil eden hayvanlar ise şunlardır:

¹¹ Meşe ile Kamış

Cırcır Böceği: Bir fablda karşımıza çıkan Cırcır Böceği, tembellik özelliği ile okura sunulmaktadır.

Kurbağa: İki fablda yer almaktadır. Her iki fablda da küçük ve kuvvetsiz oluşu ile dikkat çekmektedir. Ancak Öküzü Kıskanan Kurbağa'da güce imrenen, açgözlü bir hayvanken, İki Boğa Bir Kurbağa'da akıllı ancak gücü olmadığı için çaresiz, etkisiz durumdadır. Yani ilkinde olumsuz, ikincisinde ise aslında olumlu bir özelliğe sahiptir.

Kuzu: Bir fablda karşımıza çıkmaktadır. Kuvvetsizliği, güçlüye yem olmasıyla dikkat çekmektedir.

Fare; Bir fablda yer alan fare, eserde küçük ve kuvvetsiz ama vefalı olarak yansıtılmaktadır.

Eşek: İki fablda karşımıza çıkmaktadır. Her iki fablda da kuvvetsiz olarak görülmektedir. Aslan Postu Giyen Eşek'de gözü yükseklerde, güç sahibi olmak isteyen açgözlü bir varlıktır. Kocamış Aslan'da ise güçten düşen aslanın karşısında güçlü duruma gelmiştir. Ancak burada da aslan tarafından eşekten darbe almanın dayanılmaz, gurura dokunucu olarak nitelenmesi yine eşeğin küçük, kuvvetsiz görüldüğünün bir göstergesidir.

Tilki: Bir fablda yer alan tilki, aslan gibi bir hayvanın karşısında zayıf kalmakta, kuvvetsizler arasında yer almaktadır. Ancak tilki aslan karşısında fiziksel olarak kuvvetsiz olsa da akıllı bir hayvandır. Eserde akıllı ile öne çıkmaktadır. Akıllı kullanarak güçlüden kendisini korumaktadır.

İncelenen fabllardan sadece Meşe ile Kamış adlı eserde hayvanlar yerine bitkilere yer verilmektedir. Bu fablda güçlü olan varlık Meşedir. **Meşe;** büyük, kuvvetli ve kibirlidir. Zayıf olan ise Kamıştır. **Kamış;** küçük, kuvvetsiz ve buna karşın kendine güvenen, gururlu bir varlık olarak karşımıza çıkmaktadır.

3. Güçlü Zayıf ilişkisi üzerinden verilen Dersler

3.1. Çalışkan Olma/çalışma: Cırcır Böceği İle Karınca adlı hikâyede, tembelliği yüzünden aç kalan ve başkalarına muhtaç olan Cırcır Böceği üzerinden tembelliğin yanlışlığı ve çalışmanın önemi vurgulanmaktadır. "Ağustos Böceği ile Karınca şiirinde, Ağustos Böceği yazı saz çalıp eğlenerek geçirmiş, karınca ise soğuk kış günleri için yazın hazırlık yapmıştır. ... Bu fabl çocuklara yorumlanırken, geleceği düşünmeden hesapsız harcamanın, çalışmadan ve emek sarf etmeden başkalarından yardım beklemenin ve tembelliğin zararları dikkatle vurgulanmalıdır." (Erdal-Gökmen 2010: 263). Eser çalışan insanın kazançlı çıkacağına, çalışmayanların da hiçbir şeyin sahibi

olamayacağına dikkat çekmektedir. Fablın sonunda tembellerin elinin boş kalacağı manidar sözlerle vurgulanır:

- “Ne yaptınız yaz boyunca?” /- “Ne mi yaptım? Saz çaldım, saz!”

- “Ya, öyle mi? Demek ki siz/ Yazı sazla geçirdiniz; / Şimdide oynayın biraz” (Kanık 2001: 13).

3.2. “Tok gözlü olma”, “Görünüşe aldanmama” : bu başlık altında ele alacağımız iki fablda da asıl tema “başkasına özenme”ye dayanmaktadır. Fabllarda özenilen varlığın temel niteliği ise güçlü olmasıdır. Bu durum insanların/canlıların sahip olmak istedikleri unsurlar içinde gücün önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Nietzsche de güç isteğini insanın içgüdülerine bağlamakta ve insanın tüm eylemlerinin temelinde “güç istenci”nin yer aldığını ifade etmektedir (Aktaran Büyükdüvenci, 2004: 3).

Öküzü Kiskanın Kurbağa adlı fablda insanın elde edemeyeceği şeyleri ya da daha fazla güç istemesi ve bunun için uğraşması “budalalık” olarak tanımlanmakta ve eser bu durumun yanlışlığına vurgu yapmaktadır.

Dünya böyle budalalarla doludur işte; / Nicelerinin gözü asilzadeliktedir,

Kimilerininki ağılık, beylikte / Kimininki şehzadeliktedir (Kanık 2001: 15).

Dolayısıyla sahip olunamayacak şeylere özenmeme, elindekiyle yetinmeyi, mutlu olmayı bilme kısacası tokgözlü olma bir değer olarak bu fablda ön plana çıkmaktadır.

İnsanların yaşadıkları çevreden, fiziksel görüntülerinden mutlu olması, başka insanların hayatına ya da dış görünüşüne özenmemesi gerekir. Görüntüsünü ve sahip olduğu gücü küçümseyen, kendini beğenmeyen insan, aşağılık duygusuna kapılır. Bu da o insanı mutsuz eder. “Öküzü Kiskanın Kurbağa”, öküz olmak için kendini zorlayarak şişen ve en sonunda çatır çatır çatlayan kurbağanın acı sonunu anlatmaktadır. (Erdal 2009: 1148)

Yine benzer bir öğüt **Aslan Postu Giyen Eşek** adlı fabldan çıkarılabilmektedir. Eşeğin olduğundan farklı görünmek ve çevredekileri kandırmak istemesi, başka deyişle sahip olmadığı bir gücün peşinden koşması eleştirilmektedir. Eşeğin yaptığı gibi olduğundan farklı görünmeye çalışan, elindekilerin kıymetini bilmeyen, hep daha fazlasını isteyen insanlar, bu durumdan mutlaka zarar göreceklerdir.

Dünyada bir sürü kalpazan vardır; / Doğrusu pek benzerler buradaki eşeğe.

Aslında hepsi uydurma bahadır, / Adları çıkmıştır kahraman diye (Kanık 2001: 60).

Bu ifadelerle de görünüşe aldanmamak gerektiği vurgulanmaktadır. Bu öğütlerle birlikte, sahip olmadığı değerlere sahipmiş gibi görünüp kendini kabul ettirmeye çalışan sahtekârlarla karşılaşabilecekleri vurgulanarak bir anlamda okurlar/çocuklar gerçek hayata hazırlanmaktadır.

3.3. Güçlü olan haklıdır, Güçlü zayıfı ezer: güç ve zayıflık kavramına bağlı olarak işlenen düşüncelerden biri “güçlü olanın zayıfı ezeceği, kendine bağımlı kılacağı”dır. “Güçlü varlık, kendine engel oluşturduğunu düşündüğü ‘zayıf’ı ele geçirir, kendinin kılar ... bu dünya başı sonu olmayan bir enerji canavarıdır... Bu alem gücü istemeden başka bir şey değildir” (Aktaran Büyükdüvenci, 2004: 3).

Erdal ve Gökmen (2010: 262) La Fontaine fabllarını içerdiği öğretiler ya da çocuklara verdiği dersler açısından gruplandırırken güçlü ve zayıf olma durumunu “Doğa Yasaları” başlığı altında ele alırlar. La Fontaine’in, eserlerinin genelinde “kuvvetli ve beceriklilerin zaferi”ni işlediğini belirtirler.

“Güçlüler, “haklarını” zayıfların “nedenlerini” dinlemeden dayatırlar. (Kurt ile Kuzu, Adam ile Kara Yılan) Becerikliler, dalkavuklar, yalancılar, aldatanlar ve ikiyüzlüler kurnazlıklarıyla güçlülere temsil ederler ve genelde kurbanları zayıflardır. La Fontaine bu ders içeren anlatılarında hiçbir zaman gücün yanlış kullanımını ya da ahlak dışı kurnazlığı öğütlemez ama bu anlatıların aracılığıyla kötülere eleştirir”.

Kurtla Kuzu hikâyesinde, güçlünün her zaman haklı çıkması, zayıfın hakkının umursanmaması eleştirilmektedir:

“Hakların en güzeli kuvvetlinin hakkıdır. İşte bu hikâye bunu anlatır: (Kanık 2001: 22) “Kuvvetlinin zayıfı ezmesi, hatta yaşama hakkını elinden alması “Kurtla Kuzu” (Kanık 2007, 22). şiirinde eleştirilmektedir. ... Aslında aralarında geçen konuşmaların hepsi boşunadır. Kurt, hiçbir sebep yokken de kuzuyu yiyebilir, çünkü güçlüdür.”(Erdal 2009: 1150)

Kurdun zalimliği, kuzununsa masum, mazlum yönünün öne çıktığı fablda, güçlü olanların haksızken bile haklı görülmesine, zayıf olanların ezilmesine, zalimliğe karşı çıkılması, mücadele edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Eserde güçlü olan kurdun karşısında akıllı ancak zayıf bir kuzu yer almaktadır. Güç karşısında, sahip olunan akıl mücadele etmeye yeterli gelmemektedir. Nietzsche, bazılarının yaşamı geliştirecek, zenginleştirecek güce, ruha sahip olmadıkları için, güçsüz, yetersiz ve zayıf oldukları için mücadele edemediklerini belirtmektedir (Aktaran Büyükdüvenci, 2004: 3). Eserde anlatılan olay aracılığıyla okurlara/çocuklara ders vermekten çok onlara gerçek dünyanın tanıtılması, onların bu dünya düzenine hazırlanması söz konusudur.

Aynı şekilde **Kocamış Aslan**'da güçlü olanın zayıfı ezmesi söz konusudur. Aslanın güçlüyken etrafında ona köle olan birçok hayvan varken yaşlanıp gücünü kaybedince yanında kimse kalmamaktadır. Bu durum zayıf olanın güçlü olana karşı kıskançlık, düşmanlık, nefret gibi bir takım olumsuz duygular besleyebileceğini de göstermektedir (Bayrak, 2000: 28). Eserde yaşanan olay aynı zamanda dünyanın düzenine işaret etmektedir. Böylece okurlara gerçek dostun, insanın iyi günde değil kötü gününde belli olacağı anlatılmaktadır.

Ayrıca bir zamanlar zayıf durumda olan hayvanlar da güçlü konuma geldiklerinde aynı kötü davranışları sergilemektedirler. Bu durum, gücün insanlar tarafından genellikle kötüye kullanıldığını düşündürmektedir. Bayrak, gücün çoğu zaman kötü amaçlar için kullanılmasından dolayı güç kavramının "kötü bir imajı" olduğunu dile getirmektedir. Buna karşın genel anlamda gücün iyi ya da kötü olarak nitelendirilemeyeceğini, yalnızca gücün iyi ya da kötü amaçlarla kullanılmasının söz konusu olabileceğini belirtmektedir (2000: 25-26).

Bunun yanında eserde, güçlüyken zayıf konuma gelmek ve bir zamanlar küçümsediği kişiler tarafından küçümsenmenin, beğenmediği insanların durumuna düşmenin kişiye ağır gelen bir durum olduğu da belirtilmektedir.

Bir de baktı: Eşek de geliyor; dağın beyi / Doğrularak dedi ki görünce bu eşeği:

-“Yoo! Bu kadarı fazla! Doğrusu artık yeter. / Ben ölüme razıyım, bu ölümden de beter” (Kank 2001: 61).

İki Boğa Bir Kurbağa'da, güçlülerin kavgası sonunda sıkıntıyı zayıfların çekmesine vurgu yapılarak dünyanın düzeni haline gelen bu durum eleştirilmektedir. *“Ne çare ki bu her zaman böyledir; Büyüklerin dertleri küçükleri inletir(Kank 2001:32).*

“Ne çare” ifadesi bu durumun bir düzen olduğunun ve kolay kolay değişmeyeceği düşüncesinin bir göstergesidir. Her üç eserde de çocuklara bu durumların doğru olmadığını hissettirmekle birlikte eserler bir anlamda onlara gerçek dünyayı anlatmaktadır.

3.4. Alçakgönüllü olma: Meşe ile Kamış'da Meşe; kibirli, kendini beğenmiş ve çevresindekileri küçümseyen kişileri temsil etmektedir. Eserin sonunda övündüğü özelliği nedeniyle canından olması, övündüğümüz yanlarımızın her zaman bize fayda sağlamayabileceğini ortaya koymaktadır. Bu olay üzerinden okurlara kibirli, küçümseyici değil alçak gönüllü olunması gerektiği anlatılmaktadır.

Aynı şekilde **Aslanla Fare** adlı fablda da güçlü olanların kibirlenmesinin, diğer insanları küçümsemesinin yanlışlığı vurgulanmaktadır. Eserde insanların hiç ummadıkları kişilerden yardım, fayda görebileceklerini anlatan olay üzerinden insanların birbirlerine alçakgönüllü ve saygılı davranması gerektiği öğütlenmektedir.

Herkese saygı göstermeli elden geldikçe. / Umulmadık kimselerden fayda görür insan. (Kanık 2001: 35) Bunun yanında eserde sabretmenin, zamanın birçok sorunu aşmada yardımcı olacağı ve yardımlaşmanın önemi de vurgulanmaktadır.

3.5. Aklını kullanma / Aklın Önemi

Hastalanmış Aslanla Tilki'de güçlü olan varlık (aslan) zayıf olan varlıkları yok etmektedir. Aslan ava çıkamayacak kadar hasta olmasına karşın aklına kullanarak avlarını ayağına kadar getirirken aslana göre daha zayıf olan varlıklar aklını kullanmaz ve aslana av olurlar. İçlerinden sadece tilki aklını kullanarak güçlüden/aslandan kendisini korur. Kısacası aklını kullanan kişi, güçlü de olsa zayıf da olsa, her durumda kendisi için en iyi olan yolu bulmakta ve amacına ulaşmaktadır. Eserde aklını kullanarak kendini güçlünün zulmünden koruyana övgü yer almakta ve aklın önemi okura anlatılmaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmada La Fontaine'in fabllarında yer alan varlıklar arasındaki güçlü zayıf ilişkisi üzerinden verilen dersler ve toplumun bu duruma bakışı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Fablların yaklaşık yüzde yirmisinde güçlü-zayıf ilişkisine dayalı olaylara yer verilmesi, konunun toplumda insan ilişkilerinin şekillenmesinde çok önemli görüldüğünün bir göstergesidir. La Fontaine'nin eserleri üzerinden konuya bakıldığında, hayvanların güçlü olma nedenleri arasında zenginlik ve fiziksel üstünlük (büyüklük ve kuvvet) yer almaktadır. Bu unsurlar içinden fiziksel üstünlük özellikleri neredeyse fablların tamamında yer almaktadır. Dört fabl büyüklük, dört fabl kuvvet ve bir fabl da zenginlik sayesinde elde edilen güce dayanmaktadır.

Güçlü olan varlıkların özelliklerine bakıldığında, genellikle kuvvetli ve zalim oldukları görülmektedir. Bunun yanında kibirli olma özelliği de göze çarpmaktadır. Bu bakımdan güçlü olan varlık genellikle gücünü olumsuz yönde kullanmakta ve eleştirilmektedir. İki fablda ise güçlü "çalışkan" ve hoşgörülü olma gibi olumlu özelliklerle karşımıza çıkmaktadır. Çalışkan olan karınca, büyük ve kuvvetli değildir, ancak zenginliğe dayalı bir güce sahiptir ve bu gücü zayıfa ders vermek gibi olumlu bir amaç için kullanmaktadır.

Bu verilerden hareketle “güç” ve “güçlü” kavramlarının genellikle sahip olunmak istenen bir unsur olmasına karşın, çoğu zaman insanların hafızasında güçlüünün olumsuz özellikleriyle, genellikle de zayıfı ezmesiyle yer edindiği görülmektedir. Eserler aracılığıyla her ne kadar bu durumun yanlışlığı hissettirilse de anlatılanların genellikle gerçek hayatın bir düzeni olduğu vurgulanarak, çocuklara gerçek dünya tanıtılmaktadır.

Zayıfların genel özelliklerine bakıldığı zaman, olumlu tarafların daha ön planda olduğu görülmektedir. İki fablda akıllı, birinde vefalı, birinde de kendine güvenli, mağrur olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Buna karşın iki fablda açgözlü, bir fablda da tembellik özelliklerine değinilmektedir. Ayrıca iki fablda zayıf tarafın kuvvetsizliğine; etki, güç bakımından yetersizliğine vurgu yapılmaktadır. Bu durum ise onların olumsuz yanı olmaktan çok acınan yanları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu verileri de dikkate alarak değerlendirdiğimizde, etkisiz, zayıf olmak toplumda istenen bir durum değildir. Bu durumdaki varlıklar genellikle olumlu özelliklere sahip, güçlüünün zulmüne maruz kalan, masum varlıklardır. Eserler, zayıfın güçlü tarafından ezilmesinin kolay kolay değişecek bir durum olmadığını ortaya koyarak yukarıda belirtildiği gibi düzenin yanlışlığına dikkat çekmekte ve okuru ilerde karşılaşabilecekleri bu duruma hazırlamaktadır.

Tüm bu bulgular, fabl türünün toplumdaki aksaklıklara ışık tutma, evrensel değerleri kazandırma gibi özellikleriyle de uyuşmaktadır. Milletlerin birbirinden farklı bir takım özellikleri olsa da insanî, ahlakî değerler dünyanın birçok yerinde aynıdır. Fransız yazar La Fontaine tarafından kaleme alınan fabllarda işlenen olayların, dünyanın her yerinde görülebilmesi, eserlerin sonunda verilen derslerin, kazandırılmak istenen değerlerin tüm toplumlar için geçerli olması da bu durumu göstermektedir. Bu bakımdan fabllarda, güçlü-zayıf ilişkisi ve buna dayanan derslerin önemli bir yer tutması, konunun tüm toplumlar için önemli olduğunu, onların yaşantısındaki aksaklıkları, önemsenen değerleri ortaya koyduğunu göstermektedir. ©

KAYNAKLAR

- AYDIN, Şule-COŞKUN Recai (2007), "Örgütsel Güç'e İlişkin Eleştirel Bir Çözümleme", *Akademik İncelemeler Dergisi*, C.2, S.2, s.97-128.
- BAYRAK, Sabahat (2000), "Yönetimde Bir İhmal Konusu Olarak Güç ve Güç Yönetimi-I", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.5, S.2, s.21-34.
- BAYRAK, Sabahat (2001), "Yönetimde Bir İhmal Konusu Olarak Güç ve Güç Yönetimi-II", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.6, S.1, s.23-42.
- BÜYÜKDÜVENÇİ, Sabri (2004), "Adalet, suç ve Ceza Üzerine: Nietzsche", *Ankara Üniversitesi DTCF Felsefe Bölümü Dergisi*, S.18, s.1-9.
- DEMİRBİLEK, Sevda (2007), "Cinsiyet Ayrımcılığının Sosyolojik Açısından İncelenmesi", *Finans Politik&Ekonomik Yorumlar Dergisi*, C. 44, S. 511, s. 12-27
- ERDAL, Kelime (2009), "Çocuk Edebiyatı Türlerinin Kullanımı Açısından Orhan Veli Kanık'ın Eserlerine Bir Bakış" *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 4 /1-I Winter, s. 1135-1154.
- ERDAL, Kelime; Ayla Gökmen (2010), "Çocuklara Verdiği Dersler Açısından La Fontaine'in Fablları", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi (The Journal of International Social Research) Volume 3 / 10 Winter*, s.259-271
- KANIK, Orhan Veli (2009), *Lafontain'in Masalları*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 10. Baskı
- OGUZKAN, Ferhan (2001), *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Anı yayıncılık,
- SEVER, Sedat (2008), *Çocuk ve Edebiyat*, Tudem, İzmir
- TDK (2007), *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- YALÇIN, ALEMDAR; Gıyasettin AYTAŞ (2005), *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yayınları
- YARDIMCI, Mehmet; Hüseyin TUNCER (2002), *Çocuk Edebiyatı*, İzmir: Ürün Yayınları
- YILDIRIM, Munise; Nihat YAVUZ (2005), "Fabl Metinlerinde Yönlendirme", *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Güz /Cilt:2/Sayı:30, s. 41-50